

Bài học từ những sai phạm trong công tác lưu trữ ở TP. Hồ Chí Minh: TĂNG CƯỜNG CÔNG TÁC THANH TRA VĂN THƯ & LƯU TRỮ

Trần Quốc Thắng
Phạm Thanh Hà

Vừa qua, Thanh tra Cục Văn thư và Lưu trữ nhà nước đã tiến hành thanh tra đột xuất công tác văn thư, lưu trữ tại Văn phòng HĐND và UBND thành phố Hồ Chí Minh, Sở Y tế và Văn phòng HĐND và UBND quận Bình Tân. Những tồn tại, sai phạm về công tác văn thư, lưu trữ của địa phương nêu trong báo cáo, kết luận thanh tra rung một hồi chuông cảnh tỉnh rằng: đã đến lúc cần phải tăng cường hơn nữa công tác thanh tra, kiểm tra chuyên ngành văn thư, lưu trữ trên phạm vi toàn quốc.

1. Dự luận... bất bình !!!

Vụ cháy kho tạm lưu giữ hồ sơ, tài liệu nghiệp vụ liên quan về đất đai, quy hoạch đô thị... của phòng Tài nguyên và Môi trường, phòng Quản lý Đô thị thuộc UBND quận Bình Tân và vụ tiêu hủy hàng ngàn bộ hồ sơ về đăng ký chất lượng sản phẩm, cấp giấy chứng nhận vệ sinh an toàn thực phẩm của Trung tâm Y tế Dự phòng - Sở Y tế thành phố Hồ Chí Minh được dự luận hết sức quan tâm. Giới truyền thông, báo chí đã tốn nhiều thời lượng và giấy mực đăng tải thông tin về hai vụ sai phạm trên, nhiều câu hỏi đã được dự luận đặt ra với những hoài nghi và bất bình gay gắt. Ngay sau khi sự việc xảy ra, Cục Văn thư và Lưu trữ nhà nước đã theo dõi thường xuyên, chỉ đạo hướng giải quyết.

2. Thanh tra vào cuộc

Thực hiện Quyết định số 206/QĐ – VTLTNN ngày 19/9/2007 của Cục Văn thư và Lưu trữ nhà nước, Đoàn Thanh tra của Cục đã tiến hành thanh tra đột xuất công tác văn thư, lưu trữ tại Văn phòng HĐND- UBND TP. Hồ Chí Minh, Sở Y tế và Văn phòng HĐND-UBND Quận Bình Tân; xem xét, xác minh vụ cháy và tiêu hủy hồ

Phó Cục trưởng Trần Quốc Thắng, Chánh Thanh tra Vũ Côi kiểm tra tài liệu bị cháy tại kho tang vật Q. Bình Tân

sơ, tài liệu tại những cơ quan trên từ ngày 01 đến 09/10/2007.

Như tin đã đăng trên Tạp chí số 8/2007, vụ cháy kho lưu trữ tài liệu tại quận Bình Tân xảy ra vào khoảng 4 giờ sáng ngày 27/7/2007. Khi phát hiện, lực lượng bảo vệ của UBND quận đã tiến hành các biện pháp chữa cháy tại chỗ, đồng thời liên hệ lực lượng chữa cháy chuyên nghiệp, sau gần 2 giờ đồng hồ đám cháy mới được dập tắt. Điều đáng lưu ý là ngày 25 và 26/7/2007 UBND quận Bình Tân đã tổ chức tập huấn nghiệp vụ văn thư, lưu trữ cho cán bộ nhân viên trong quận, chương trình tập huấn kết thúc vào chiều ngày 26 thì rạng sáng ngày 27 xảy ra vụ việc trên?!

Kết quả thanh tra cho thấy, tổng số tài liệu được bảo quản tại kho trước khi cháy khoảng 115.271 hồ sơ (thời gian từ năm 1986 đến tháng 9 năm 2006). Trong đó, tài liệu chủ yếu về địa chính, nhà, đất, các loại bản đồ, các loại sổ,

tờ trình, công văn, hồ sơ liên quan đến tranh chấp, khiếu nại về đất đai, môi trường, các vấn đề về cấp phép xây dựng, chỉnh và cấp sổ nhà, hồ sơ báo cáo quy hoạch, duyệt bản vẽ mua bán nhà, cấp phép đào đường; hồ sơ thẩm định liên quan đến các dự án đầu tư... Những hồ sơ, tài liệu này là bản lưu chính thức, được thường xuyên khai thác, sử dụng trên địa bàn quận. Tất cả số hồ sơ, tài liệu trên đều bị cháy ở nhiều mức độ khác nhau. Hiện nay, toàn bộ số hồ sơ, tài liệu bị cháy được chuyển đến “bảo quản” tại kho tang vật của quận Bình Tân, được quản lý, phơi, vệ sinh và phân loại hồ sơ. Nguyên nhân cháy hiện đang được cơ quan công an tiến hành điều tra, xác minh nhưng chưa có kết luận chính thức. Tuy vậy, trả lời các cơ quan báo chí, đại diện UBND quận khẳng định rằng: việc cháy tài liệu không ảnh hưởng đến giải quyết công việc của dân?

Việc tiêu hủy hồ sơ tài liệu tại Trung tâm Y tế Dự phòng thuộc Sở Y tế thành phố Hồ Chí Minh được phát hiện từ việc Công ty TNHH nước giải khát Nam Bình (Nabico) bị cơ quan chức năng xử lý hành vi vi phạm hành chính về bản quyền và trong quá trình điều tra cơ quan công an mới phát hiện được việc này. Sự việc xảy ra như sau:

Ngày 26/12/2005 Khoa Vệ sinh an toàn thực phẩm (nay là Khoa An toàn vệ sinh thực phẩm) có giấy đề nghị “Về việc thanh lý các văn kiện, hồ sơ không sử dụng, đang nằm trong kho hành chánh” gửi Ban Giám đốc. Giám đốc, Phó trưởng Phòng Tổ chức - Hành chính Trung tâm Y tế Dự phòng đã ký trực tiếp vào giấy đề nghị của khoa ATVSTP. Nhưng tới tháng 8/2006 (sau gần một năm) Trưởng Khoa ATVSTP chỉ đạo cán bộ, viên chức của khoa chuyển toàn bộ số tài liệu đăng ký chất lượng vệ sinh an toàn thực phẩm (có khoảng từ năm 1997 đến 6/2001) ra ngoài để thực hiện việc tiêu hủy. Việc tiêu hủy tài liệu khoa ATVSTP đều không báo cáo cấp trên, không tuân thủ theo quy định của pháp luật về trình tự, thủ tục cũng như quy trình tiêu hủy hồ sơ, tài liệu lưu trữ.

Kết luận thanh tra của Cục Văn thư và Lưu trữ nhà nước đã chỉ rõ:

Vụ cháy kho tạm của quận Bình Tân là vi phạm các quy định của pháp luật về lưu trữ

trong thu thập, quản lý và bảo vệ tài liệu lưu trữ, cụ thể đã vi phạm Điều 14, Điều 27 Pháp lệnh Lưu trữ quốc gia năm 2001; điểm b khoản 2 Điều 6, Điều 7, Điều 14, khoản 3 Điều 23 Nghị định số 111/2004/NĐ-CP ngày 08/4/2004 của Chính phủ quy định chi tiết thi hành một số điều của Pháp lệnh Lưu trữ quốc gia; Văn bản số 319/TLTNN-NVTW ngày 01/6/2004 về việc hướng dẫn thực hiện giao nộp tài liệu lưu trữ

**“Bảo quản tài liệu lưu trữ”
tại kho tang vật quận Bình Tân!!!**

vào lưu trữ lịch sử các cấp.

Việc tự ý tiêu hủy tài liệu của khoa VSATTP và sự thiếu trách nhiệm trong quản lý của Ban Giám đốc Trung tâm Y tế Dự phòng đã vi phạm pháp luật về văn thư, lưu trữ. Cụ thể, trong công tác văn thư đã vi phạm quy định tại các điều 13, 14, 15, Mục 1, chương III, Nghị định số 110/2004/NĐ-CP ngày 08/4/2004 của Chính phủ về công tác văn thư; vi phạm quy định khoản 2 điều 16 Pháp lệnh Lưu trữ quốc gia năm 2001; Điều 12 Nghị định số 111/2004/NĐ-CP ngày 08/4/2004 của Chính phủ quy định chi tiết thi hành một số điều của pháp lệnh lưu trữ quốc gia và theo hướng dẫn tại khoản 3,4,5,6,7 Mục II Công văn số 879/TLTNN-NVDP ngày 19/12/2006 của Cục Văn thư và Lưu trữ nhà nước hướng dẫn tổ chức tiêu hủy tài liệu hết giá trị.

3. Nguyên nhân

Trong vụ cháy kho lưu trữ quận Bình Tân, việc không quy định rõ chức năng, nhiệm vụ và quyền hạn của Lưu trữ quận, việc không tiến hành thu nộp số hồ sơ tài liệu đã quá thời gian theo quy định của các phòng, ban chuyên môn

thuộc UBND quận vào Lưu trữ quận Bình Tân, kho để tài liệu không đảm bảo an toàn, thiếu các phương tiện, thiết bị phòng cháy, chữa cháy là một trong những nguyên nhân quan trọng dẫn đến hậu quả cháy tài liệu lưu trữ.

Việc tự ý tiêu huỷ hồ sơ của Trung tâm Y tế Dự phòng có những nguyên nhân sau:

Về quản lý, Sở Y tế thành phố cũng như Trung tâm Lưu trữ thành phố chưa có văn bản hướng dẫn, kiểm tra việc thực hiện các văn bản của Nhà nước, của UBND thành phố về công tác lưu trữ, hoặc có văn bản hướng dẫn về công tác này nhưng lại chưa được triển khai, phổ biến đến các đơn vị.

Về nhận thức, lãnh đạo Trung tâm chưa nhận thức đầy đủ tầm quan trọng của tài liệu lưu trữ, không chỉ đạo, hướng dẫn, phổ biến các quy định của pháp luật về công tác văn thư, lưu trữ cho các đơn vị trực thuộc; cán bộ làm công tác văn thư kiêm lưu trữ của Trung tâm không được tập huấn, bồi dưỡng về công tác lưu trữ nên không đủ khả năng tham mưu cho lãnh đạo thực hiện đúng các quy định hiện hành về công tác này. Bên cạnh đó, kho tàng, trang thiết bị bảo quản tài liệu chưa được quan tâm đúng mức.

4. Kiến nghị

Để thực hiện có hiệu quả chức năng quản lý công tác văn thư, lưu trữ, UBND thành phố Hồ Chí Minh cần thực hiện tốt các việc sau:

Thứ nhất, việc thực hiện chức năng quản lý nhà nước ở địa phương về công tác văn thư, lưu trữ của UBND thành phố phải được quy định một cách rõ ràng.

Thứ hai, về ban hành văn bản quản lý. UBND thành phố, Sở Y tế và UBND quận Bình Tân cần khẩn trương xây dựng các văn bản quản lý, chỉ đạo và hướng dẫn về công tác văn thư, lưu trữ. Trước hết là xây dựng quy chế về công tác văn thư, lưu trữ tại các đơn vị, quy định rõ chức năng, nhiệm vụ và quyền hạn của các tổ chức, cá nhân được giao nhiệm vụ thực hiện công tác văn thư, lưu trữ; Danh mục các cơ quan, tổ chức là nguồn nộp lưu; quy định về việc giao nộp tài liệu lưu trữ.

Thứ ba, về kho tàng, trang thiết bị cho lưu trữ, UBND thành phố cần tiến hành xây dựng toà nhà Trung tâm Lưu trữ của thành phố theo hướng bảo vệ an toàn và phát huy giá trị của tài liệu lưu trữ; chỉ đạo các ngành liên quan sớm bố

trí địa điểm xây dựng trụ sở làm việc cho Sở Y tế để ổn định nơi làm việc cũng như kho tàng cho bảo quản tài liệu.

Thứ tư, về thu thập tài liệu, tài liệu lưu trữ đã quá hạn nộp lưu ở các cơ quan, đơn vị phải được giao nộp vào Trung tâm Lưu trữ thành phố, quận theo đúng quy định của Pháp lệnh Lưu trữ quốc gia. Chấm dứt tình trạng vi phạm pháp luật về chậm thu nộp tài liệu như hiện nay.

Thứ năm, về đầu tư tài chính cho hoạt động nghiệp vụ lưu trữ, UBND thành phố và các quận, huyện chỉ đạo các ngành Tài chính, Kế hoạch và Đầu tư bố trí kinh phí thường xuyên hàng năm cho công tác chỉnh lý và bảo quản tài liệu lưu trữ. Đặc biệt là bố trí kinh phí chỉnh lý tài liệu tồn đọng của những năm trước đây cho những ngành có khối lượng tài liệu tồn đọng, tích đọng lớn.

Thứ sáu, về đội ngũ cán bộ phải bố trí đủ biên chế, viên chức có đủ tiêu chuẩn nghiệp vụ để thực hiện tốt các quy định của pháp luật về văn thư, lưu trữ.

Đối với Sở Y tế, cần khẩn trương chuyển tài liệu hiện đang bảo quản trong những phòng kho không đảm bảo an toàn về những phòng kho cao ráo, thoáng mát và thường xuyên làm vệ sinh phòng kho. Trung tâm Y tế Dự phòng làm rõ trách nhiệm của những cá nhân cũng như tập thể trong việc tự ý huỷ tài liệu không đúng theo những quy định của pháp luật. Sở Y tế cần chỉ đạo Trung tâm Y tế dự phòng quán triệt, phổ biến các quy định của Nhà nước, Bộ Nội vụ và Cục Văn thư và Lưu trữ nhà nước về công tác văn thư, lưu trữ. Tổ chức tập huấn, bồi dưỡng cho cán bộ quản lý và những công chức, viên chức trực tiếp thực hiện công tác này;

Về phía UBND quận Bình Tân, cần nhanh chóng khắc phục hậu quả tài liệu bị cháy, tạo mọi điều kiện cả về nhân lực cũng như kinh phí cho việc phục hồi, chỉnh lý tài liệu. Chỉ đạo Phòng Tài nguyên và Môi trường, Phòng Quản lý Đô thị tìm mọi cách để khắc phục hệ thống mục lục hồ sơ, khôi phục lại những hồ sơ đã bị cháy đảm bảo cho việc xử lý công việc hàng ngày của 02 đơn vị và phục vụ nhu cầu của dân cư trên địa bàn. Tổ chức kiểm điểm cá nhân, tập thể trong việc chưa thực hiện các quy định của nhà nước về công tác văn thư, lưu trữ; việc chậm khắc phục thiệt hại do hỏa hoạn gây ra.

5. Bài học tăng cường công tác kiểm tra, thanh tra - góp phần thực hiện tốt chức năng quản lý nhà nước về văn thư, lưu trữ

Thiệt hại của những vụ việc nói trên là hậu quả của việc vi phạm Pháp lệnh Lưu trữ quốc gia trong việc bảo quản an toàn, tiêu huỷ tài liệu. Đoàn thanh tra đã làm việc với lãnh đạo Văn phòng HĐND và UBND thành phố để chỉ ra những sai phạm của hai đơn vị đã để xảy ra việc vụ đáng tiếc, những bất cập, lỏng lẻo trong quản lý, sự chỉ đạo thiếu kiên quyết triệt để trong công tác văn thư, lưu trữ trên địa bàn thành phố, đưa ra các biện pháp để khắc phục hậu quả và việc thực hiện tốt hơn các quy định của Nhà nước về công tác văn thư, lưu trữ trong thời gian tới.

Ngay khi 02 sự việc đáng tiếc trên xảy ra, Thanh tra Cục Văn thư và Lưu trữ nhà nước đã kịp thời nắm bắt thông tin, xin phép và được sự đồng ý của Cục tiến hành thanh tra đột xuất về công tác văn thư, lưu trữ tại địa phương. Qua đó, đưa ra những kiến nghị giúp địa phương khắc phục hậu quả, rút kinh nghiệm để làm tốt công tác văn thư, lưu trữ trên địa bàn thiết nghĩ Cục Văn thư và Lưu trữ nhà nước là đơn vị quản lý nhà nước về văn thư, lưu trữ cần tăng cường hơn nữa việc thực hiện các cuộc thanh tra chuyên ngành về lĩnh vực văn thư, lưu trữ theo chế độ thanh tra thường xuyên tại các Bộ, ngành và địa phương. Qua đó kịp thời chỉ đạo, hướng dẫn nghiệp vụ cho các cơ quan, đơn vị và các địa phương trong cả nước, đặc biệt là những thành phố lớn như thành phố Hồ Chí Minh./.

VÀI NÉT VỀ NGHE...

(Tiếp theo trang 16)

Tóm lại, Mộc bản triều Nguyễn là di sản quý, hiếm của dân tộc Việt Nam nói riêng và của nhân loại nói chung. Ngoài giá trị về mặt nội dung, mỗi tấm Mộc bản còn là một tác phẩm nghệ thuật (lời nhân xét của Bộ trưởng Bộ Nội Vụ Đỗ Quang Trung khi đến thăm kho Mộc bản vào ngày 17/01/2007).

Chính vì giá trị nhiều mặt như vậy nên để bảo quản an toàn và kéo dài tuổi thọ cho khối tài liệu Mộc bản triều Nguyễn, vấn đề đặt ra là phải được sự quan tâm chỉ đạo sát sao của lãnh đạo các cấp và phải có sự phối hợp nghiên cứu của nhiều ngành khoa học nhằm tìm ra điều kiện, tiêu chuẩn tối ưu, thích ứng bảo quản khối tài liệu quý hiếm này.

Chú thích:

(1) Lương Như Hộc đầu đề nhất giáp tiến sĩ cập đệ tam danh (Thám hoa), khoa Nhâm Tuất niên hiệu Bảo Đại thứ 3 (1442) đời Lê Thái Tông. Hai lần được cử đi sứ nhà Minh. Làm quan đến chức Đô ngự sử, được về trí sĩ, thọ 82 tuổi. Ông có công dạy nghề khắc ván in cho dân làng Hồng Lục – Liễu Tràng. Sau khi ông mất, dân làng tôn thờ làm Thành Hoàng.

(2) Địa chỉ: www.haiduong.gov.vn.

Bản khắc "Đại Việt sử ký toàn thư" hiện bảo quản tại Trung tâm Lưu trữ Quốc gia IV – Đà Lạt, ký hiệu H 31.

(3) Bản khắc "Danh thi hợp tuyển" và "Bách Văn Am thi tập" hiện bảo quản tại Trung tâm Lưu trữ Quốc gia IV – Đà Lạt, ký hiệu H 1, H 10.

(4) Một số vấn đề văn bản học Hán Nôm, Viện Nghiên cứu Hán Nôm, Nxb KHXH, Hà Nội, 1983, tr.63.

(5), (6), (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13), (14), (15), (16), (17): Mộc bản các bộ sách trên hiện lưu trữ tại Trung tâm Lưu trữ Quốc gia IV – Đà Lạt.

(18) Tuyển tập những bài nghiên cứu về triều Nguyễn, Tạp chí Nghiên cứu và phát triển, Trung tâm Bảo tồn Di tích Cổ đô Huế, Huế, 2002, tr.218.

(19) Lời giới thiệu bản dịch "Đại Nam thực lục" tập 1(tiên biên), Nxb Sử học, Hà Nội, 1962, tr.8.

(20) Trương Bửu Lâm, Lời giới thiệu bản dịch Khâm Định Việt sử thông giám cương mục, quyển thứ, Bộ Quốc gia Giáo dục xuất bản, Sài Gòn, 1960, tr.III – V.

(21) Những chữ Hán nhỏ này chủ yếu được khắc in trong bộ sách Tự học giải nghĩa ca của vua Tự Đức, hiện bảo quản tại Trung tâm Lưu trữ Quốc gia IV – Đà Lạt, ký hiệu H 135.

(22) Những chữ Hán – Nôm có nhiều nét này chủ yếu được khắc in trong bộ sách Tự học giải nghĩa ca của vua Tự Đức, hiện bảo quản tại Trung tâm Lưu trữ Quốc gia IV – Đà Lạt, ký hiệu H 135.

(23) Quốc sử quán triều Nguyễn, Đại Nam nhất thống chí, Nxb Thuận Hoá, 2006, tr. 423.

(24) Châu bản triều Nguyễn hiện bảo quản tại Trung tâm Lưu trữ Quốc gia I, số ký hiệu: quyển 310, số thứ tự 010, tờ số 030.

(25) Châu bản triều Nguyễn hiện bảo quản tại Trung tâm Lưu trữ Quốc gia I, số ký hiệu: quyển 275, số thứ tự 056, tờ số 133.

(26) Châu bản triều Nguyễn hiện bảo quản tại Trung tâm Lưu trữ Quốc gia I, số ký hiệu: quyển 032, số thứ tự 093, tờ số 203.

(27) Quốc sử quán, Đại Nam thực lục chính biên đệ nhị kỷ, Nxb Giáo dục, Hà Nội, 2004, tr. 66.